

Актуальність розвитку soft skills у студентів технічних закладів вищої освіти в умовах динамічних змін

Гелеш Анна Валентинівна¹, Антоневиц Богдан Святославович²

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2024	Освіта/Педагогіка	378.147:62

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14186657>

Анотація. У статті розглядається проблема формування soft skills у студентів технічних закладів вищої освіти як важливого фактору їхньої успішної адаптації до професійної діяльності. Авторами аналізуються особливості освітнього середовища технічних університетів та їх вплив на розвиток м'яких навичок майбутніх фахівців.

Дослідження показало, що традиційні методи навчання потребують доповнення інтерактивними формами роботи, спрямованими на розвиток комунікації, командної взаємодії, критичного мислення та інших soft skills.

Автори наголошують на важливості створення сприятливого освітнього середовища, яке стимулює студентів до саморозвитку та активної участі в різних видах діяльності. Також, підкреслюється необхідність підвищення інформованості студентів і викладачів про значення soft skills для професійної реалізації.

У статті сформульовано ряд рекомендацій щодо оптимізації процесу формування soft skills у студентів технічних спеціальностей, які сприятимуть підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно працювати в умовах постійних змін.

Ключові слова: soft skills, технічний заклад вищої освіти, адаптація до професійної діяльності, освітнє середовище, інтерактивні методи навчання.

The importance of developing soft skills for students of technical higher education institutions in a rapidly changing world

Annotation. The article deals with the problem of developing soft skills in students of technical higher educational institutions as an important factor in their successful adaptation to professional activity. The features of the educational environment of technical universities and their impact on the development of soft skills of future specialists are analyzed.

¹ кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0143-0518>

² здобувач вищої освіти другого курсу навчання магістерського рівня вищої освіти спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», Національний університет «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9934-295X>

The study showed that traditional teaching methods need to be supplemented with interactive forms of work aimed at developing communication, teamwork, critical thinking and other soft skills.

The authors emphasize the importance of creating a favorable educational environment that encourages students to self-develop and actively participate in various activities. The need to raise awareness among students and teachers about the importance of soft skills for professional realization is also emphasized.

The article formulates a number of recommendations for optimizing the process of developing soft skills in students of technical specialties, which will contribute to the training of competitive specialists capable of working effectively in a constantly changing environment.

Key words: soft skills, technical institution of higher education, adaptation to professional activity, educational environment, interactive teaching methods.

Вступ

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризується безпрецедентною динамікою змін, що охоплюють усі сфери людської діяльності, а особливо – сферу технологій. Глобалізація, цифровізація, стрімкий розвиток штучного інтелекту – ці та інші фактори суттєво впливають на вимоги до фахівців, які повинні не лише володіти глибокими професійними знаннями, а й мати розвинені так звані «м'які навички» - soft skills.

У контексті технічної вищої освіти це означає, що майбутні інженери, програмісти, викладачі інформатики потребують не тільки твердих знань з математики, фізики, інформаційних технологій та інших фундаментальних наук, але й здатності ефективно комунікувати, працювати в команді, критично мислити, адаптуватися до нових умов, вирішувати нестандартні завдання, брати на себе відповідальність за результати своєї праці.

Важливість формування soft skills у студентів технічних закладів вищої освіти обумовлена низкою факторів, як от – зростання конкуренції на ринку праці [2]. У світі, де технології швидко розвиваються, роботодавці все більше цінують працівників з універсальними компетенціями, що дозволяють їм ефективно взаємодіяти з колегами та клієнтами, працівників з високими лідерськими якостями, які не бояться брати гру на себе і які здатні налагодити контакт та без проблем взаємодіяти з кожним членом команди.

Можна виокремити зростання ролі «людського фактору» в технологічних процесах. Парадоксально, але незважаючи на автоматизацію та надзвичайно стрімкий ріст штучного інтелекту, саме людина залишається ключовою ланкою в більшості технологічних процесів. Soft skills, такі як відповідальність, вміння приймати рішення, емоційний інтелект, допомагають фахівцям ефективно управляти технологіями та забезпечувати їх безпечне використання [3].

Також, варто виділити такий фактор, як - зміна характеру праці. Наприклад, взяти до уваги пандемію Covid-19. Під впливом глобальної пандемії в багатьох галузях технічної сфери відбувся перехід від індивідуальної до командної, ремоутної роботи, де за використання таких технологій як Zoom, MS Teams тощо, працівники повинні були вміти комунікувати, співпрацювати та й загалом взаємодіяти в нестандартних для них умовах. І хоч пандемія фактично згасла, даний спосіб співпраці все ще активно практикується багатьма компаніями, так як це економічно вигідно для них і підвищує гнучкість та продуктивність працівників. Таким чином, навички ефективної комунікації та співпраці в онлайн-середовищі стають все більш затребуваними на ринку праці й від цього виникає потреба у їх засвоєні для успішної адаптації в подібних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку soft skills активно досліджується вітчизняними науковцями. Значний внесок у вивчення цього питання

зробили – Глазунова, О. Г., Волошина, Т. В. та Корольчук, В. І., Коваль К. О. та інші. У їхніх роботах розглядаються різні аспекти формування soft skills, зокрема роль освітнього середовища, використання інтерактивних методів навчання, вплив позааудиторної діяльності. Проте, недостатньо уваги приділяється специфіці формування soft skills у студентів саме технічних спеціальностей, враховуючи особливості їхнього майбутнього професійного середовища.

Метою статті є аналіз особливостей формування soft skills у студентів технічних закладів вищої освіти та обґрунтування їх ролі в процесі адаптації майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Результати

Основною метою дослідження було вивчення розвитку soft skills у випускників та студентів старших курсів технічних закладів вищої освіти. У студентів, які все ще навчаються, дослідження фокусувалося на тому, як освітній процес сприяє або обмежує формування м'яких навичок, зокрема комунікації, роботи в команді та критичного мислення. Для випускників головна увага приділялася оцінці того, як набуті soft skills допомагають адаптуватися до професійного середовища. Дослідження також охопило фактори, що сприяють або заважають подальшому розвитку м'яких навичок у перші роки роботи.

Методологія дослідження. У дослідженні взяли участь - 14 поточних студентів 1-2 курсів магістерського рівня вищої освіти і 6 випускників Національного університету «Львівська політехніка». Також, було проведено інтерв'ю з 5-ма викладачами. Така вибірка забезпечила різностороннє розуміння розвитку soft skills як у процесі навчання, так і на початкових етапах кар'єри випускників.

Методи збору даних. Опитування студентів та випускників: В Google Forms було розроблено анкету на тему «Оцінка Розвитку Soft Skills. Шлях від Навчання до Кар'єри», що охоплювала питання про досвід участі в проектах, командних завданнях і позакласних заходах. Учасники також оцінювали, наскільки вони вважають важливими для своєї майбутньої професійної діяльності навички комунікації, критичного мислення та лідерства.

Інтерв'ю з викладачами: Було проведено невеличке інтерв'ю з викладачами, в ході якого було зібрано інформацію про їхні підходи до розвитку soft skills серед студентів, а також для обговорення можливостей та бар'єрів, що існують у цьому напрямку.

Дане дослідження тривало протягом одного місяця. Спочатку студенти та випускники проходили опитування для фіксації їхніх поглядів та досвіду з питання soft skills, після чого з викладачами проводилися інтерв'ю. Дані було зібрано, щоб оцінити загальний рівень обізнаності та важливість м'яких навичок, а також щоб виокремити перешкоди у їхньому розвитку.

Отже, за отриманими результатами дослідження можна стверджувати, що формування soft skills у студентів технічних закладів вищої освіти є важливим чинником їхньої успішної адаптації до професійної діяльності. Аналіз освітніх програм та освітнього середовища технічних університетів виявив низку особливостей, які впливають на розвиток soft skills майбутніх фахівців.

По-перше, було виявлено, що традиційні методи навчання, орієнтовані переважно на засвоєння теоретичних знань, не завжди сприяють ефективному формуванню soft skills. Студенти часто не мають достатньо можливостей для розвитку комунікативних навичок, вміння працювати в команді, критичного мислення та інших важливих компетенцій [4].

По-друге, освітнє середовище технічних університетів не завжди створює сприятливі умови для розвитку soft skills [1]. Недостатня кількість інтерактивних

занять, проектної діяльності, позакласної роботи обмежує можливості студентів для практичного застосування та вдосконалення своїх м'яких навичок.

По-третє, аналіз думок студентів та викладачів показав, що існує недостатня інформованість щодо важливості soft skills для майбутньої професійної діяльності. Багато студентів сприймають розвиток м'яких навичок як щось другорядне, зосереджуючись переважно на засвоєнні професійних знань.

У результаті дослідження було визначено низку рекомендацій щодо оптимізації процесу формування soft skills у студентів технічних спеціальностей:

- впровадження інтерактивних методів навчання, які сприяють активній участі студентів у навчальному процесі та розвитку їхніх м'яких навичок;
- створення сприятливого освітнього середовища, яке стимулює студентів до спілкування, співпраці, творчого мислення та саморозвитку;
- проведення інформаційно-просвітницької роботи серед студентів та викладачів щодо важливості soft skills для успішної професійної діяльності;
- залучення студентів до участі в проектах, конкурсах, стажуваннях та інших видах діяльності, які дозволяють їм розвивати та вдосконалювати свої м'які навички;
- впровадження цих рекомендацій сприятиме підвищенню конкурентоспроможності випускників технічних спеціальностей на ринку праці та їхній успішній адаптації до вимог сучасного професійного середовища.

Висновки

Формування soft skills у студентів технічних закладів вищої освіти є невід'ємною складовою підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до успішної адаптації в сучасному професійному середовищі. Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки.

Традиційні методи навчання у технічних університетах потребують доповнення інтерактивними формами роботи, спрямованими на розвиток комунікації, командної взаємодії, критичного мислення та інших soft skills. Важливо інтегрувати розвиток м'яких навичок в усі аспекти навчального процесу, а не розглядати його як окремий напрямок. Університет повинен створювати сприятливе середовище для розвитку soft skills, заохочуючи студентів до активної участі в проектах, громадській діяльності, наукових гуртках та інших формах позааудиторної роботи.

Необхідно підвищувати інформованість студентів і викладачів про значення soft skills для професійної реалізації. Це можна здійснювати шляхом проведення спеціальних тренінгів, семінарів, лекцій, а також інтеграції цієї теми в існуючі навчальні курси. Формування soft skills потребує індивідуального підходу до кожного студента, враховуючи його особливості та потреби. Важливо створити умови для самопізнання, рефлексії та саморозвитку. Необхідно надавати студентам можливість застосовувати набуті soft skills на практиці, наприклад, під час стажувань, роботи над реальними проектами, участі в конкурсах та хакатонах.

Таким чином, формування soft skills у студентів технічних спеціальностей є складним і багатогранним процесом, який потребує системного підходу та спільних зусиль викладачів, студентів та адміністрації університету. Ефективна реалізація зазначених висновків сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних успішно конкурувати на ринку праці та ефективно працювати в умовах постійних змін.

Список використаних джерел

1. Глазунова, О., Волошина, Т. та Корольчук, В. (2019). Розвиток «soft skills» у майбутніх фахівців з інформаційних технологій: методи, засоби, індикатори оцінювання. Відкрите освітнє е - середовище сучасного університету. 2019, сс. 93 – 106.

2. Гурський, І. (2023). Розвиток «soft skills» у процесі фахової підготовки майбутніх учителів англійської мови. *Вісник науки та освіти*, (5 (11)).
3. Ковальчук, В. І. (2024). Технології розвитку професійної культури майбутніх менеджерів у галузі освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (9). [Електроний ресурс]. - Режим доступу: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13622533>
4. Кондрашова, О. В., Дещенко, О. М., & Ходикіна, Ю. Ю. (2024). Передові інновації в навчанні soft skills: Перспективи та прогнози для вищої освіти України. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (8).